

Obsah

Leden

1. ledna 4713 př. n. l. – Juliánské datování (začátek astronomického počítání dní)	6
1. ledna 1801 – Chybějící planeta? (objev první planety Ceres)	6
4. ledna 2004 – Příležitost k odvážným činům (přistání vozítek Spirit a Opportunity na Marsu)	6
7. ledna 1610 – Miniaturní sluneční soustava (objev velkých Jupiterových družic)	10
9. ledna 1992 – Planeta u pulsaru (objev první exoplanety u pulsaru)	10
12. ledna 1910 – Lednová kometa (náhodný objev jasné komety)	11
14. ledna 2005 – Sestup do zamrzlého světa (výzkum Titanu sondou Cassini/Huygens)	11
16. ledna 1969 – Blikající pulsar (první záznam optických záblesků pulsaru)	14
16. ledna 1985 – Nesporný důkaz (zákrut Charonu Plutem definitivně potvrdil jeho existenci)	15
17. ledna 1929 – Vesmír se rozpíná! (E. Hubble zastal k publikaci práci o rozpínání vesmíru)	15
18. ledna 1982 – Kámen z Měsíce (nález prvního meteoritu pocházejícího z Měsíce)	19
24. ledna 1986 – Poprvé u Uranu (sonda Voyager 2 prozkoumala Uran)	19
26. ledna 1978 – Veleúspěšná družice (družice IUE zahájila dlouhou sérii vědeckých měření)	26
26. ledna 1983 – Infračervené nebe (start družice IRAS, mapující oblohu v infračerveném záření)	26
27. ledna 1967 – Vesmír je nás všech (přijata rezoluce OSN o mírovém využití kosmického prostoru)	27
31. ledna 1862 – Hvězda zvaná Štěně (objev prvního bílého trpaslíka)	27

Únor

3. února 1966 – První měkké přistání (sonda Luna 9 měkce přistála na Měsíci)	30
8. února 1969 – Padající kameni mělo cenu zlata (v Mexiku dopadl obzvlášť vzácný druh meteoritu)	30
12. února 2001 – Přistání vázky (sonda NEAR/Shoemaker měkce dosedla na povrch planety Eros)	31
14. února 1990 – Rodinné foto (sonda Voyager 1 pořídila snímek téměř všech planet)	34
18. února 1930 – Objev planety X (C. Tombaugh poprvé spatřil na fotografii Pluta)	35
19. února 1994 – Návrat k Měsíci (po dlouhé odmlce byl obnoven průzkum Měsíce)	35
24. února 1582 – Příliš dlouhý rok (papež Řehoř XIII. vyhlásil reformu kalendáře)	35
24. února 1987 – Čekání na supernovu (po 383 letech byla vidět supernova pouhýma očima)	38
25. února 1972 – Kosmický dopis (v časopise Science byl publikován popis plakety, která je vzkazem mimozemšťanům)	39
28. února 1997 – Záblesky smrti (první identifikace záblesku gama záření s optickým protějškem)	42
29. února 1504 – Podvodný obchod (K. Kolumbus „astronomickým podvodem“ získal potraviny)	43

Březen

2. března 1999 – Superkulaté číslo (očíslována 10 000. planетка)	46
6. března 1986 – Anatomie slavné komety (první průzkum jádra Halleyovy komety)	46
9. března 1979 – V kraji ohně a síry (objev sopečné erupce na satelitu Ió)	47
10. března 1977 – Úzké, řídké, ale přece jen prstence (objev Uranových prstenců)	50
13. března 1781 – Sluneční soustava se rozšiřuje (objev planety Uran)	50
25. března 1656 – Tajemná šifra (Ch. Huygens zasífoval zprávu o objevu prstence)	51
25. března 1951 – Zářící vodík (objev záření vodíku na rádiových vlnách)	51
25. března 1969 – Evropané zamířili na jih (otevíření Evropské jižní observatoře)	54
29. března 1974 – Merkur zblízka (Merkur poprvé prozkoumán z těsné blízkosti)	55

Duben

1. dubna 1995 – Orlí hnízdo (Hubblův teleskop vyfotografoval Orlí mlhovinu)	58
5. dubna 1998 – Konec jedné legendy (prokázalo se, že „tvář na Marsu“ je obyčejný kopec)	59
6. dubna 1965 – Věčný den? (začala radiolokační pozorování, která vyvrátila představu o věčném dni na Merкуру)	62
7. dubna 1959 – Meteorit s rodokmenem (u meteoritu se poprvé podařilo zjistit, odkud přiletěl)	62
8. dubna 1960 – Projekt OZMA (začalo hledání cizích civilizací)	63
12. dubna 1963 – Voda na Marsu! (první spolehlivý objev vody na této planetě)	66
17. dubna 6 př. n. l. – Narodil se Mesiáš (toto datum narození Ježíše Nazaretského poskytuje starověká astrologie)	66
24. dubna 1932 – Nebezpečný projektil (objev první planety-křížiče)	66
26. dubna 1803 – Nepřehlédnutelný důkaz (dokázalo se, že „kameny z nebe“ opravdu padají)	67
26. dubna 1920 – Velká debata (historická rozprava astronomů o povaze galaxií)	67
28. dubna 1686 – Když jablko padá... (Královské společnosti byl předložen rukopis Newtonových „Principií“)	71

Květen

5. května 1933 – Objev, který přišel příliš brzy (veřejnosti se dověděla o zachycení rádiových vln z vesmíru)	74
5. května 1997 – Záblesky, o které astronomové nestojí (byly vypuštěny první družice Iridium, které ruší astronomická pozorování)	74
10. května 1678 – Skvrny na Slunci (první záznam o pozorování slunečních skvrn)	75
10. května 1999 – Sluneční vítr ustal (poprvé zaregistrováno prudké snížení slunečního větru)	78
12. května 1971 – Největší radioteleskop (do užívání byl předán největší plně pohyblivý radioteleskop)	78
13. května 1965 – Na samém začátku byl vesmír horký (k publikaci zasláno sdělení o objevu reliktního záření)	79
15. května 1618 – Harmonický zákon (J. Kepler zformuloval zákon o pohybu planety)	82
21. května 1897 – Už navždy největší refraktor (první pozorování největším refraktorem světa)	83
25. května 1842 – Slavná přednáška (Ch. Doppler poprvé uvedl svůj pověstný princip)	83
25. května 1961 – Vyhlášení závodu o Měsíc (J. F. Kennedy ohlásil let člověka na Měsíc)	86
28. května 585 př. n. l. – Slunce načas zmizí (první správná předpověď úplného zatmění Slunce)	86
29. května 1919 – V sázce je obecná teorie relativity (první test teorie relativity při pozorování zatmění Slunce)	87
31. května 1975 – Evropané do kosmu (založení Evropské kosmické agentury ESA)	87

Červen

1. června 1999 – Turecká škála (zveřejněna stupnice nebezpečí při střetu Země s cizím tělesem)	90
3. června 1948 – Skleněný obr (do provozu byl předán 5metrový reflektor na Mt. Palomar)	91
6. června 1980 – Kontroverzní domněnka (zveřejněna hypotéza o impaktu před 65 miliony roky)	91
7. června 1978 – Dvojitá planetka (objev první podvojně planetky)	94
8. června 2004 – Černá Venuše (poslední přechod Venuše přes Slunce)	94
18. června 1962 – Velký objev, a zcela neplánovaný! (registrace prvního rentgenového zdroje ve vesmíru)	95
22. června 1633 – A přece se točil (inkviziční tribunál odsoudil Galilea Galileiho)	95
22. června 1978 – Pluto má průvodce (objev družice Charon)	98
24. června 1947 – UFO je tady! (první pozorování UFO)	98
24. června 1998 – Kolaps a zmrtvýchvstání (družice SOHO náhle přestala pracovat)	99
27. června 1949 – Silně rozpalovaný kus skály (objev planetky Icarus)	102
30. června 1908 – Jsme pohyblivým terčem (pád meteoritu na Sibíři)	102

Červenec

2. července 1967 – Záblesky s nálepkou TAJNĚ! (vojenská družice zaznamenala první záblesk záření gama)	106
2. července 1974 – Pulsar testem teorie relativity (poprvé zachyceny signály pulsaru ve dvojhvězdě)	106
4. července 1054 – Hvězda-host (výbuch supernovy v Býku)	107
4. července 1997 – Malé vozítko na červené planetě (přistání robota Pathfinder na Marsu)	110
15. července 1965 – Fádni planeta s krátery (první záběry Marsu z bezprostřední blízkosti)	110
16. července 1994 – Kladivo na Jupiter (pád prvního kusu rozbité komety na Jupiter)	110
20. července 1969 – Malý krok pro člověka... (přistání prvních pozemšťanů na Měsíci)	111
20. července 1976 – Přistání v Planině zlata (první měkké přistání sondy na Marsu)	114
22. července 1995 – Komet dvacátého století (objev velmi jasné a nejsledovanější komety)	115
29. července 1958 – Kosmická agentura (založen Národní úřad pro letectví a kosmonautiku NASA)	118
31. července 1930 – Cesta k velkým objevům (S. Chandrasekhar odjel na studia do Cambridge a na cestě vyřešil problém stavby bílých trpaslíků)	118
31. července 1964 – Měsíc na dosah ruky (první snímky Měsíce z bezprostřední blízkosti)	118
31. července 1999 – Plánovaný střet (řízený pád sondy na Měsíc měl podat informace, co je pod povrchem)	118

Srpen

1. srpna 1969 – Měsíc na centimetry přesně změřený (první laserové měření vzdálenosti Měsíce)	122
3. srpna 1963 – Záhadný nukleární výbuch (exploze jasného bolidu nad Jižní Afrikou)	122
5. srpna 1962 – Žáří kvasary (zakryt rádiového zdroje Měsícem vedl k objevu kvasarů)	122
7. srpna 1912 – Radioaktivní záření z vesmíru (objev kosmického záření)	123
7. srpna 1996 – Meteorit se stopami života (oznámen objev údajných fosilií v meteoritu z Marsu)	126
11. srpna 1999 – Černé Slunce nad Evropou (poslední úplné zatmění Slunce v Evropě)	126
12. srpna 1877 – Dvě miniaturní družice (A. Hall objevil první Marsův satelit)	126
14. srpna 2006 – Astronomické hlavní město Praha (v Praze začne 26. kongres Mezinárodní astronomické unie)	130
19. srpna 1999 – První světlo (družice Chandra zahájila pozorování astronomických objektů v rentgenovém oboru spektra)	130
21. srpna 1609 – Dalekohled se představuje (G. Galilei předvedl svůj dalekohled veřejnosti)	130
25. srpna 1989 – V říši chladu (sonda Voyager 2 poprvé prozkoumala Neptun)	131
25. srpna 2003 – Infračervený kosmický teleskop (vypuštěn poslední ze série čtyř kosmických dalekohledů)	134
30. srpna 1979 – Pád do Slunce (poprvé zaznamenán pád komety do Slunce)	134
30. srpna 1992 – Kuiperův pás (objev prvního tělesa za Neptunem)	135

Září

1. září 1859 – Vzplanutí na Slunci (první pozorování sluneční erupce)	138
1. září 1979 – Poprvé u Saturnu (sonda Pioneer 11 prozkoumala Saturn)	138
9. září 1892 – První ze zástupů malých družic (Edward E. Barnard objevil pátou Jupiterovu družici)	138
12. září 1758 – Soupis mlhovin (Ch. Messier zaznamenal první objekt do svého katalogu mlhovin a hvězdokup)	139
15. září 1990 – Planeta soplek (začalo radarové mapování Venuse v rámci projektu Magellan)	139
19. září 1959 – Návod k pátrání (uveřejněn článek o způsobu hledání mimozemských civilizací)	142
29. září 1995 – Slavná létající observatoř skončila (Kuiperova observatoř ukončila činnost)	143
30. září 1880 – Portrét mlhoviny (první fotografie mlhoviny)	143

Říjen

1. října 1891 – Zavádí se pásmový čas (u nás byl zaveden středoevropský čas)	146
2. října 1608 – Kouzelná sklíčka (J. Lippershey požádal o udělení patentu za vynález dalekohledu)	146
4. října 1957 – Kosmická éra začala (vypuštění první umělé družice Země)	146
6. října 1995 – První „obyčejná“ exoplaneta (oznámen objev exoplanety u hvězdy slunečního typu)	147
7. října 1959 – Nahlédnutí za okraj (první snímek odvrácené strany Měsíce)	150
9. října 1604 – Keplerova supernova (objev supernovy, kterou podrobně popsal J. Kepler)	151
9. října 1992 – Zášah do auta (meteorit dopadl na kapotu auta)	151
9. října 1997 – První astronomické elektronické noviny (na Internetu začaly vycházet Instantní astronomické noviny)	154
12. října 1992 – Pátrá se po vysílání mimozemšťanů (zahájeno monitorování vesmíru na mnoha rádiových frekvencích)	154
13. října 1984 – Obří impakt (zveřejněna nová domněnka o vzniku Měsíce)	154
16. října 1982 – Poslední objev (byla objevena Halleyova kometa ... naposledy)	155
21. října 1923 – Umělé nebe (první oficiální představení v planetáriu)	155
22. října 2137 př. n. l. – Slunce napadl drak (první úplné zatmění Slunce, o němž se zachovala zmínka)	158
22. října 1975 – První snímky z horké Venuse (sonda Veněra 9 pořídila záběry povrchu planety)	158
27. října 1994 – Na scéně přichází hnědý trpaslík (objev prvního hnědého trpaslíka)	159
28. října 2003 – Supererupce (pozorována dosud největší erupce na Slunci)	162
29. října 1991 – Setkání s planetkou (první případ sledování planetky z nevelké vzdálenosti)	162
30. října 1938 – Válka světů (v USA byla živě vysílána rozhlasová inscenace hry o invazi Marťanů)	163

Listopad

1. listopadu 1961 – Sčítání civilizací (první prezentace tzv. Drakeovy rovnice)	166
1. listopadu 1977 – První kentaur (objev zvláštní planety/kometry)	167
3. listopadu 1958 – Únik plynu na Měsíci? (kontroverzní pozorování plynného oblaku v měsíčním kráteru)	167
7. listopadu 1631 – Merkur před Sluncem (Keplerova předpověď přechodu Merkuru přes sluneční kotouč)	170
11. listopadu 1572 – Tychoňova supernova (Tycho Brahe objevil supernovu v Kasiopeji)	170
12. listopadu 1782 – Dřábská hvězda (J. Goodricke poprvé zaznamenal, že hvězda Algol mění svou jasnost)	170
12. listopadu 1833 – Když prší hvězdy (v Americe pozorování mimořádně vydatný meteorický déšť Leonid)	171
14. listopadu 2003 – První z periferie (objev objektu z Oortova pásu)	174
15. listopadu 1988 – Havárie radioteleskopu (náhle spadl radioteleskop observatoře v Green Banku)	174
16. listopadu 1974 – Poselství ke hvězdokupě (odeslána kódovaná zpráva pro mimozemšťany)	174
17. listopadu 1970 – První vozítko na Měsíci (na Měsíc byl dopraven Lunochod 1)	175
27. listopadu 1783 – Ejhle – černé díry! (na schůzi Královské společnosti v Londýně přečten dopis J. Michella o černých dírách)	175
28. listopadu 1967 – Objev na Nobelovu cenu (J. Bellová našla první periodické signály, patřící pulsaru)	175

Prosinec

3. prosince 1996 – Led na Měsíci! (ohlášen objev ledu u jižního pólu Měsíce)	182
4. prosince 1973 – Poprvé u obří planety (sonda Pioneer 10 prozkoumala Jupiter)	182
7. prosince 1995 – Informace přímo z Jupiteru (pouzdro sondy Galileo se vnořilo do Jupiteru)	186
8. prosince 1990 – Je život na Zemi? (při těsných průletech kolem Země zjišťovala sonda Galileo „stopy života na Zemi“)	187
12. prosince 1970 – Otevírá se rentgenové nebe (start družice UHURU, mapující oblohu v rentgenovém záření)	190
14. prosince 1965 – Co je pod oblaky? (první úspěšný průzkum Venuse kosmickou sondou)	190
14. prosince 1972 – Nadlouho sbohem... (z Měsíce odletěli poslední astronauti)	190
18. prosince 1993 – Oprava se zdařila (první snímek z opraveného Hubblova kosmického dalekohledu)	191
18. prosince 1995 – Pohled klíčovou dírkou (Hubblův teleskop začal pořizovat složeny snímek vzdálených galaxií)	194
22. prosince 1905 – Nejproslulejší diagram (E. Hertzsprung zaslal k publikaci klíčovou práci o záření hvězd)	194
23. prosince 1690 – Uran inkognito (první pozorování planety Uran)	195
24. prosince 1758 – Předpověď se potvrdila (objev Halleyovy komety při prvním předpověděném návratu)	195